

PÁPAI JÁRÁSBÍRÓSÁG
12.Fk.141/2015/16.

Alkotmánybíróság

Budapest
Pf. 773.
1535

Indítványozó:

Dr. Pék Szabolcs bíró
Pápai Járásbíróság
8500 Pápa, Fő u. 17.

III/	411-0/2016
2016. 01. 26.	
3	
7	5

Tárgy: Egyedi normakontroll eljárás bírói kezdeményezése [Alaptörvény 24. cikk (2) bek. b) pont, Abtv. 25. § (1) bek.]

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Kérem az Alkotmánybíróságot, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 338. § (1) bekezdése

„, vagy szabálysértés elkövetéséért a felelősségét megállapítja.”

fordulatának alaptörvény-ellenességét állapítsa meg, azt semmisítse meg, és zárja ki a Pápai Járásbíróság előtt folyamatban lévő 12.Fk.141/2015. büntetőügyben való alkalmazását.

Indokolás

a) Előzmények

A 12.Fk.141/2015. számú büntetőügy

Az ügyész Fk.175/2015/3-I. számon emelt vádat [redacted] vádlott ellen kisebb értékre elkövetett lopás vétsége [Btk. 370. § (1) bek. (2) bek. a) pont] miatt. A büntetőeljárás a Pápai Járásbíróság előtt 12.Fk.141/2015. számon van folyamatban.

A bíróság által beszerzett szakértői vélemény szerint a vádlott által eltulajdonított mobiltelefon értéke az 50.000 forintot nem haladta meg (30.000 forint), és a cselekményét minősítő egyéb körülmény sem merült fel az eddig lefolytatott bizonyítás és a nyomozás iratai alapján, további bizonyításra pedig nem volt indítvány az ügyész részéről.

Az irányadó tényállás:

[redacted] vádlott 2014. október 27-én meglátogatta rokonát, [redacted] szám alatt. Egy polcon észrevette unokabátyja, [redacted] 30.000 forint értékű HTC Desire 500 típusú mobiltelefonját, és amikor senki nem figyelt, azt a zsebébe rejtette, és később a lakásból elvitte.

PÁPAI JÁRÁSBÍRÓSÁG
12.Fk.141/2015/16.

A büntetőeljárásban összesen 68.086 forint bűnügyi költség merült fel.

Fentiek alapján fennáll a lehetősége annak, hogy a bíróság a vádlottat a bűncselekmény vádja alól felmenti, és csak szabálysértési felelősségét állapítja meg, tulajdon elleni szabálysértés miatt [a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 177. § (1) bek. a) pont].

A bíróság észlelte, hogy a Be. 338. § (1) bekezdésének azon fordulata, amely a bűnügyi költség viseléséről rendelkezik szabálysértésért felelősségre vont vádlott esetében, alaptörvény-ellenes, ezért a Be. 266. § (1) bekezdésének b) pontja alapján 2016. február 17-én a büntetőeljárást felfüggesztette.

b) Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései:

XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.

XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

c) Az alaptörvény-ellenességgel érintett jogszabályhely:

Be. 338. § (1) A bíróság a vádlottat a bűnügyi költség viselésre kötelezi, ha őt bűnösnek mondja ki, **vagy szabálysértés elkövetéséért a felelősségét megállapítja.** Ez a rendelkezés nem vonatkozik arra a bűnügyi költségre, amelynek viselésére a törvény alapján mást kell kötelezni.

d) Az alaptörvény-ellenesség indokai

Álláspontom szerint a Be. 338. § (1) bekezdésének megsemmisíteni kért „vagy szabálysértés elkövetéséért a felelősségét megállapítja” fordulata több szempontból is alaptörvény-ellenes: sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes eljárás követelményét azzal, hogy valamely homogén társadalmi csoport – a büntetőeljárás terheltjei – között önkényes, szükségtelen és aránytalan megkülönböztetést tesz, amely egyúttal az Alaptörvény XV. Cikk (1) és (2) bekezdésében védett törvény előtti egyenlőséget is sérti.

A Be. egyéb rendelkezései [Be. 190. § (1) bek. a) pont, (4) bek., 226/A. §, 267. § (1) bek. a) pont, 339. § (1) bek.] alapján ugyanis amennyiben a büntetőeljárásban a tárgyalás megkezdése előtt derül ki, hogy a vád tárgyává tett cselekmény nem bűncselekmény - hanem például szabálysértés -, úgy a büntetőeljárás megszüntetése mellett úgy kell rendelkezni, hogy a

szabálysértés -, úgy a büntetőeljárás megszüntetése mellett úgy kell rendelkezni, hogy a bűnügyi költséget az állam viseli. A Be. 337. § (1) bekezdése értelmében azonban ha a tárgyalás megkezdése után, a tárgyalás eredményeképpen derül ki, hogy a vád tárgyává tett cselekmény nem bűncselekmény, hanem szabálysértés, úgy a bíróság a felmentő ítéletében a szabálysértést érdemben elbírálja, és a Be. 338. § (1) bekezdése szerint kötelezi a terheltet a bűnügyi költség viselésére is.

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdése és a Be. 7. § szerint a terheltet a bíróság jogerős marasztaló ítéletéig megilleti az ártatlanság védelme, nem kötelezhető ártatlansága bizonyítására, ellenben a vád bizonyítása a vádlót terheli (Be. 4. §) Ezért a terheltnek nem róható fel az, hogy az igazságszolgáltatás szervei csak késve, a bírósági tárgyalás megkezdése után veszik észre, hogy cselekménye nem bűncselekmény, csak szabálysértés. Emiatt tisztességtelen rá terhelni a büntetőeljárás anyagi terheit úgy, hogy azok a terheltnek viszont, akiknek ügyében a tárgyalás megkezdése előtt kiderül, hogy cselekményük csak szabálysértés, mentesülnek a költségviselés alól.

Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése az alapjogok gyakorlása vonatkozásában megtiltja a személyek közötti bárminemű különbségtételt. Persze - ahogy ezt az Alkotmánybíróság többször leszögezte - a tilalom csak az azonos vagy hasonló helyzetben lévők között értelmezhető („homogén csoport”), és csak az önkényes, szükségtelen és aránytalan különbségtételt tiltja. Más alapjog védelme, társadalmi érdek vagy éppen az érintett személy védelme indokolttá teheti a megkülönböztetést. Hivatkoznék itt az Alkotmánybíróság 9/1990. (IV. 25.), 21/1990. (X. 4.), 49/1991. (IX. 27.), 61/1992. (XI. 20.), 35/1994. (VI. 24.) és 74/1995. (XII. 15.) számú határozataira.

A diszkrimináció felmerülésekor először az vizsgálendő, hogy az adott megkülönböztetés homogén csoportra vonatkozik-e [49/1991. (IX. 27.) AB határozat]. Álláspontom szerint a büntetőeljárás terheltjei a vizsgált törvényi rendelkezés vonatkozásában homogén csoportnak tekinthetők: nagyon hasonló, gyakorlatilag azonos helyzetben vannak.

Ezt követően az vizsgálendő, hogy a megkülönböztetés önkényes-e. A megkülönböztetés akkor nem önkényes, ha a megkülönböztetett csoport érdeke [például az elítélt terhelt sem köteles a viselni azt a bűnügyi költséget, amely nem az ő mulasztása okán, szükségtelenül merült fel – Be. 338. § (2) bek.], vagy a megkülönböztetett csoport érdekkörében felmerült, általában felróható körülmény indokolja [például felmentése esetén is köteles viselni a terhelt azt a bűnügyi költséget, amely mulasztása következtében merült fel – Be. 339. § (4) bek.].

A Be. 338. § (1) bekezdésének megsemmisíteni kért fordulatával azonban a jogalkotó a terhelt cselekvésétől vagy mulasztásától független, kizárólag a bizonyításra kötelezett hatóság mulasztására alapított okból tesz különbséget terhelt és terhelt között, ami önkényes és indokolatlan.

A Be. 338. § (1) bekezdésével a jogalkotó nem csak önkényesen, de szükségtelenül és aránytalanul korlátozta a tisztességes eljáráshoz való jogát azon terheltnek, akik szabálysértési felelősségét a bíróság a büntetőeljárásban elbírálja. E törvényi rendelkezés nyilván az állam által előlegezett bűnügyi költségek minél nagyobb mértékű megtérülését célozza. Ez az államérdek azonban nem alapjog, érvényesülése érdekében a tisztességes eljárás alkotmányos alapjoga nem korlátozható. Különösen úgy nem, hogy ez az államérdek más, nem diszkriminatív eszközzel sokkal hatékonyabban elérhető lenne: a büntetőeljárás szabályait és a szabálysértési törvény szabálysértési költség viselésére vonatkozó szabályait kellene akképpen módosítani, hogy az eljárás tárgyalás előtti szakaszában bűncselekmény helyett csak

PÁPAI JÁRÁSBÍRÓSÁG
12.Fk.141/2015/16.

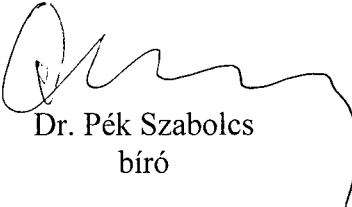
szabálysértés elkövetése miatt megszüntetett büntetőeljárás addig felmerült költségei szabálysértési költségként átvihetők legyenek a szabálysértési eljárásba. [A Be. 190. § (1) bekezdés a) pontja, (4) bekezdése, 226/A. §-a, 267. § (1) bekezdésének a) pontja és 339. § (1) bekezdése, valamint a Szabs. tv. 92. § (1) bekezdés a) pontja ezt jelenleg nem teszi lehetővé, hiszen ha a büntetőeljárást befejező határozat jogerősen megállapítja, hogy a bűnügyi költséget véglegesen az állam viseli, akkor azt a költséget nem lehet a döntés jogerejét megbontva a szabálysértési eljárásban ismét elővenni állam által előlegezett költségként, és az eljárás alá vont személyre terhelni.]

Indítványtételi jogosultságomat az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 25. § (1) bekezdésére alapozom.

Az Alkotmánybíróság hatásköre az Alaptörvény 24. cikk. (2) bekezdés b) pontja alapján állapítható meg.

Pápa, 2016. február 23.

Dr. Pék Szabolcs
bíró